

Γεωμ.

Νομ. Συμβ.

Ακ. Ναυτιλίας

Πορνικαί

Αμμοχώστου

Παφός ✓

Κερυνεία

Πευκισία

Πετρώς

W. Taylor

Ι. Κυριακίδης

W. Collyer

N. Ρώσσης

A. Law

H. Thompson

A. Young

Κύριλλος Β'

ΒΟΥΛΗ

Συνεδρίασις ἐκ' 18:30 Μαρτίου

(Προεδρία κ. Κόλλυερ)

Μετά τὴν ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν ἀρχεῖται ἡ συζήτησις τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπὶ τοῦ κονδυλίου τῶν ἐπαρχικῶν καταστημάτων.

Ἐγείρεται μικρά τις συζήτησις ἐπὶ τῶν μισθῶν τῶν διαφόρων γραμματέων τῶν διοικητῶν, τοῦ κ. ΛΙΑΣΙΔΟΥ προτείναντος ὅπως οἱ μισθοὶ τῶν ταμιῶν Ἀβραάμ, Ἀμμοχώστου, Πάφου καὶ Κυρηνείας ὡσὶν ὅμοιοι τῶν ἐν Λευκωσίᾳ καὶ Λεμεσῶ τοιούτων. Εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν ὁ κ. ΤΕΥΛΟΡ ἀπαντᾷ, ὅτι ἡ διαφορά τῶν μισθῶν τῶν ὑπαλλήλων τούτων προέρχεται ἐκ τοῦ καιροῦ καθ' ὃν ἕκαστος τούτων ὑπηρετεῖ, ὅτι ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ εἶναι νὰ βλέπῃ πάντας τοὺς ὑπαλλήλους καλῶς πληρωνομένους, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ ὡσάύτως νὰ βλέπῃ αὐτοὺς ἔχοντας ἀπόψεις προοδισμοῦ.

Ὁ κ. ΛΙΑΣΙΔΗΣ λέγει, ὅτι ἡ κυβερνήσις πρέπει νὰ διατάξῃ ὅπως, ὅταν γίνωνται ἐκλογαί, μὴ λαμβάνωσιν οἱ ὑπάλληλοι μέρος, ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογὰς οἱ ὑπάλληλοι Ἀμμοχώστου ἐγκατέλειψαν πρὸ 10 ἡμερῶν τὰς ἐργασίας τῶν καὶ περιέτρεχον τὰ χωρία ἐνεργοῦντες ὑπὲρ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν, καὶ ὅτι οἱ ὑπάλληλοι ἐν γένει τῆς κυβερνήσεως δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς κανέν κοινοτικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ φρονεῖ ὅτι, οἱ ὑπάλληλοι οὐχὶ μόνον ὅταν ἀναμνησθῶσιν ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐκλεχθῶσι παρὰ δάπτουσι τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Εἶνε δὲ περιπλέον ἀδύνατον, λέγει, εἰ ὑπάλληλοι οὗτοι, οἵτινες λαμβάνουσιν τόσον ἐνδιαφέρον, νὰ ἐκτελῶσιν ἑπειτα ἡμερολήπτως τὰ καθήκοντά των. Ἐχουσι φίλους καὶ ἐχθρούς καὶ θὰ τοὺς πολεμῶσι μὲ τὰ ὅπλα τῆς θέσεώς των.

Ὁ κ. ΚΟΛΛΥΓΕΡ παραχωρήσας τὴν προεδρικὴν ἐδραν εἰς τὸν κ. Θόμῳνα ἀρχεται λέγων: Ἀ' Ἐξεπλάγην ἀκούσας ὅσα ἤκουσα. Γνωρίζω ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο μεγάλως ἐνδιαφέρει προσωπικῶς τὸ ἐντίμον μέλος τῆς Λόγῃας. Τὸ ζήτημα ἑμῶς τοῦτο δὲν ἔχει τὸ μέρος τοῦ εἰς τὸ δελτίον τοῦτο, περιπλέον δὲ ἐνόμιζον ὅτι τοῦτο θὰ εἰσῆγέτο ὑπὸ ἄλλου μέλους μᾶλλον ἡμερολήπτως. Δὲν βλέπω πῶς ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ ἐμπροσθῇ ἀνθρώπων τινα ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξασκήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ παρακαθήμενον ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ. Εἶναι τις διορισθῇ μουδερῆς, κωμοδίκῃς ἢ κολλίτῃς δὲν ἐπεταί ὅτι χάνει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ὡς πολίτης. Τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ κατατάτῃ τοὺς ὑπαλλήλους τούτους εἰς ἰδιαιτέραν τάξιν εἶνε μέγιστον πολιτικὸν σφάλμα. Εἶνε λυπηρὸν νὰ ζητῇται ὁ ἐξοστραχισμὸς ἢ ἡ εἰς πᾶν ζήτημα ἀφορῶν τὸν τόπον ἀποσχорάσις τῶν ἀνθρώπων τούτων. Διατί εἰς κωμοδίκῃς π. χ. νὰ μὴ ἐγείρῃ τὴν φωνὴν τοῦ ὑπὲρ ζητήματος ὡρελοῦντος τὸν τόπον; Ὡς ἐλευθεροὶ ἄνθρωποι δεόν νὰ ἔχωσι τὴν ἐλευθερίαν ὅπως ἐκφράζωσι τὰς δοξασίας αὐτῶν. ἐπὶ παντὸς ζητήματος. Ἐπιθυμῶ ἢ διαμαρτύρησις μου αὕτη ν' ἀναγερῇ διὰ τῶν ἰσχυροτέρων λέξεων.»

Εἶτα ὁ κ. ΚΟΛΛΥΓΕΡ ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν τελευταίων βουλευτικῶν ἐκλογῶν Ἀμμοχώστου καὶ καταλήγει, λέγων ὅτι ἡ κυβέρνηση ἐν τῷ ζητήματι ἐκείνῳ ἦτο ἀπλῆ θεάτρια.

Ὁ κ. ΡΩΣΣΟΣ ἐγείρεται καὶ ἐπὶ ἀρχετὴν ὥρᾳ ὁμιλεῖ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Δὲν θέλει, λέγει, νὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας περὶ τοῦ ἂν οἱ ὑπάλληλοι δικαιοῦνται νὰ κατέρχωνται εἰς ἐκλογάς τοῦτο ἐξαρτᾶται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τοῦ εἶδους τῆς κυβερνήσεως, ὅφ' ἣν τοιοῦτοι ὑπάλληλοι ὑπηρετοῦσιν. Ἡ ἐνταῦθα κυβέρνησις οὕσα συγκεντρωτικὴ δὲν πρέπει γὰρ ἐπιτρέπῃ τὸ τοιαῦτον, καθόσον οἱ διοικηταὶ συγκεντροῦσι τὴν ἐξουσίαν, ὥστε ἀπαιτεῖται με-

γάλη ἀδροφροσύνη ἐκ μέρους τοῦ λα-
οῦ ἵνα δυνηθῇ ν' ἀπορύγῃ τὰ δελεά-
σματα, ἅτινα ἔχουσιν εἰς χεῖρας τῶν.
Ἐλέχθη ἔτι ἡ κυβέρνησις ἐν τῷ ζητή-
ματι τῆς ἐκλογῆς τοῦ διοικητοῦ Ἀμ-
μοχώστου ἦτο ἀπλή θεάτρια· ἀλλ' ἴ-
σως δὲν ἦτο ἡ θεάτρια ἀγαμένουσα νὰ
δρέψῃ τοὺς καρπούς τῆς νίκης.

Ἔττα δ' κ. ΡΩΣΣΟΣ διὰ μακρῶν δι-
ηγείται τὰς προσπάθειάς τοῦ διοικητοῦ
Ἀμμοχώστου ὅπως ἀφαιρεθῇ τὸ ὄνομά
του ἐκ τοῦ ἐκλογικοῦ καταλόγου, καὶ
καταλήγῃ· λέγων ὅτι, ἔταν οἱ ὑπάλ-
ληλοι ἐνδιαφέρωνται λησμονοῦσι τὸν
νόμον, καὶ ὅτι, μολονότι τὰ πάντα
παρῆλθον, πρέπει οὐχ ἔτιον νὰ σχερθῇ
ἡ κυβέρνησις ἂν, κατέπειν τῶν συμβά-
σεων, πρέπει νὰ διατηρήσῃ τὸν διοικη-
τὴν ἐκείνον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ.

Ὁ κ. ΛΩ λέγει ὅτι, ἂν τὸ ἐντιμον
μέλος ἔχῃ σεβαστὰν τινὰ κατηγορίαν
κατὰ τοῦ διοικητοῦ Ἀμμοχώστου, δε-
φείλῃ νὰ ποιήσῃ αὐτὴν εἰς τρόπον
ὥστε ν' ἀπαντήσῃ ὁ διοικητής.

Ὁ κ. ΡΩΣΣΟΣ ἐγείρεται καὶ ἐξη-
γεῖ πῶς συνέβη νὰ διαγραφῇ τὸ ὄνομά
του ἐκ τοῦ καταλόγου, ἀναφέρων τὴν
ἐν τῷ Βασιλ. Διατάγματι προσδωρο-
μένην περίπτωσιν, καθ' ἣν οἱ φόροι δὲν
ἦν ἐπληρώοντο τὴν 1ην Ἰανουαρίου,
καὶ καταλήγῃ· λέγων, ὅτι ὁ διοικητής
διαγράφας τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔπραξε πα-
ρὰ τὸν νόμον.

Ὁ κ. ΘΟΜΥΩΝ ἐξηγεῖ διὰ μακρῶν
τὴν ἀποφασιστικὴν ἐκλογικὴν καταλόγων, ὅτι εἶνε ἀνάγκη τὸ
Συμβούλιον νὰ ἐπαγέλθῃ εἰς τὸ θέμα
τῆς συζητήσεως καὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις
οὐδόλως φροντίζει ἂν ἐν τῷ συμβουλίῳ
τούτῳ παρακάθῃται ὁ λογαγὸς Γιάγκῃ ἡ
ὄχι.

ΑΓ. ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ. Πρέπει πράγ-
ματι νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κύριον θέ-
μα τῆς συζητήσεως, ὡς εἶπεν ὁ ἔντι-
μος ἀρχιγραμματεὺς, δηλαδή εἰς τοὺς
μισθοὺς τῶν διοικητῶν καὶ τῶν κατω-
τέρων ὑπαλλήλων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ψη-
φίσωμεν τὸ κοινὸν τοῦτο πρέπει νὰ
ἐξετάσωμεν ἂν οἱ ὑπάλληλοι οὕτοι
ἐκτελῶσι τὰ καθήκοντά των, ἢ ἂν κα-
ταλείπωσιν αὐτὰ καὶ χάμουν ἄλλα.
Κατ' ἀρχὴν δὲν ἐναντιοῦμαι ὅτι καὶ οἱ
ὑπάλληλοι εἶνε πολῖται· ἀλλὰ νομίζω
ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἂν παραβλά-
πτωνται τὰ δημόσια καθήκοντα. Π. γ.
ἡ νῆσος ἔχει ἀρχιτελώνην καὶ ἔχει ὑπὸ
τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ ὑπαλλήλους,
οὓς πληροῦναι ὁ τόπος δι' ὠρισμένα κα-
θήκοντα. Ὄταν τὸ νομοθετικὸν προτεί-
νῃ τὴν κατὰ ἑνα γραμματεῖα ἐλάττω-
σιν τοῦ τμήματος τούτου, ὁ διευθυντὴς
ἐγείρεται καὶ λέγει, ὅτι δὲν εἶνε δυνα-
τὸν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐργασία διὰ τῆς
τοιαύτης ἐλαττώσεως. Ἡμεῖς πειθόμε-
θα καὶ ψηφίζομεν τὸ κοινὸν. Ἐάν
ὅμως ὑποθέσωμεν ὅτι ἐπῆλθεν εἰς τὸν
νόον τοῦ ἀρχιτελῶν νὰ γίνῃ βουλευ-
τῆς ἡ δῆμαρχος, καὶ ἐὰν ὑποθέσωμεν
ὅτι οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι ἀρῆκαν
πρὸ μηνὸς τὰς ἐργασίας των καὶ περι-
έρχονται ὅπως πείσωσι τοὺς χωρικοὺς
νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ προισταμένου
τῶν, ὅταν μάλιστα οἱ ὑποσχεθέντες
τῷ ἀρχιτελώνῃ τυγγάνουσιν εὐκολίῳν,

εἰσάγουσι δηλ. κρύφα ἐμπορεύματα, οἱ
δ' ἀρνηθέντες κακοποιοῦνται, τότε αἱ
ἐργασίαι τοῦ γραφείου τούτου παραμε-
λοῦνται ἢ ὄχι; Ἀλλ' ἄς λάβωμεν ἕνα
μουδῖρην. Ὁ μουδῖρης ἐκείνος εἶνε ξέ-
νος πρὸς τὰ κοινοτικά ζητήματα τοῦ
τόπου ἐνθα ἐδρεύει. Ἄς ὑποθέσωμεν
ὅτι ὁ μουδῖρης ἀφίνει τὴν ἐργασίαν του
καὶ προσκολλᾶται εἰς τὸ ἐν τῶν διαμα-
χομένων μερῶν· διὰ νὰ ὑπερισχύσῃ ὁ
μουδῖρης θὰ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ μέ-
σα, καὶ αὐτοὺς τοὺς ζαῖτιέδας, οὓς τῷ
ἐδωκαν διὰ τοὺς ἀτάκτους. Εἶνε δινα-
τὸν ἄνθρωπος κολακεύων ἐκείνους οὓς
ᾧσειλε νὰ καταδιώκῃ, νὰ ἐκτελῇ ἀμε-
ρολήπως τὰ καθήκοντά του; Ἀλλὰ
καὶ ὁ χωμοδίκης, εἶπεν ὁ ἔντιμος δικη-
γόρος τοῦ Στέμματος, δύναται νὰ ἐγεί-
ρῃ τὴν φωνήν του, Ἀλλ' ὁ χωμοδίκης
εἶνε δικαστής, καὶ ὡς τοιοῦτος πρέπει
νὰ εἶνε ἀνώτερος τῶν τοιούτων κομμά-

των. Όταν ὁ δικαστής, ὅστις ἐφείλει
νὰ διδάξῃ τὴν δικαιοσύνην, ζητῇ τὴν
ψῆφον ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ ὑπὲρ τοῦ ἄλ-
λου, εἴη δυνατόν νὰ μὴ μερολη-
πήσῃ, καὶ τότε ἡ δικαιοσύνη πω-
λεῖται.

Εἶτα ὁ ΑΓ. ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ λέγει
σὺν ἄλλοις, ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγ-
γλίᾳ ὑπάρχουσι περιορισμοὶ ἔσον ἀπο-
ρᾶ τὴν ἀνάμειξιν τῶν ὑπαλλήλων, ὅτι
ἐνόμιζεν ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληρθῇ τὸ τοί-
ουστον, ἀλλ' ἤκουσε τὸν ἐντιμον δικη-
γόνον τοῦ Στέμματος λέγοντα ὅτι καὶ
ὁ ὑπαλλήλος, εἴνε πολίτης καὶ ἀδιάφο-
ρον τῇ κυβερνήσει ἂν ἐκτιμῆται καὶ ἀ-
φίγη ἐπὶ ἐνα μῆνα τὴν ἐργασίαν τοῦ,
καὶ ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς κυ-
βερνήσεως ἀπαιτεῖ νὰ μὴ ἀναμειγνύων-
ται οἱ ὑπάλληλοι, διότι ὅταν εὐτοὶ τα-
πεινωθῶσιν ἐνώπιον ἐκείνων οὐς διοι-
κοῦσι, χάνουσι τὸ γόητρόν των.

ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ. Ὁμολογῶ, κ. πρό-
εδρε, ὅτι ἡ ἀποψις μεθ' ἧς ἐκρίνατε
τοὺς ὑπαλλήλους ὡς πολίτας, ἀληθῶς
μὲ συγκινεῖ. Κατερχόμενος δυστυχῶς
ἐκ τῆς ταπεινῆς ταύτης σφαίρας εἰς
τὴν πραγματικότητα, δὲν δύναμαι πα-
ρὰ ν' ἀναστεινάξω. Δὲν ἀνέτειλεν ὁμως
δι' ἡμᾶς τοὺς κυπρίους ἡ ἡμέρα αὕτη
δι' ἡμᾶς εἴνε ὄνειρον τὸ τοιοῦτον. Ὁ
ὑπαλλήλος εἴνε μία λέξις· ἀλλ' εἶδη
ὑπαλλήλων ὑπάρχουσι τόσα, ὅσα εἶδη
κυβερνήσεων ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κό-
σμον. Ἐκαστος ὑπαλλήλος φέρει τὸν
τύπον τῆς κυβερνήσεως· τὰ ἀριστο-
κρατικὰ πολιτεύματα, τὰ μοναρχικά,
τὰ δημοκρατικά καὶ τὰ ἐλεύθερα ἐπί-
σης. Εἰς τὰ μοναρχικά καὶ δεσποτικά
πολιτεύματα ὁ ὑπαλλήλος εἴνε δεμένος
μὲ ἄλυσον εἰς τὴν κυβερνητικὴν μηχανή-
ν καὶ ἄλυσον ἀδιάσπαστον. Εἰς τὰ
ἄλλα ὅλα πολιτεύματα οὐδὲν συνδέει
τὴν κυβερνήτην μὲ τοὺς ὑπαλλήλους,
εἰμὴ ἡ σχέσις τῆς ὑπηρεσίας. Μπολα-
ναῖτα, καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ πολιτεύματα
πολλὰ ἔχαμόν αἱ κυβερνήσεις ὅπως
κρατήσωσι τοὺς ὑπαλλήλους μακράν
τῶν κοινωνικῶν παλαιστρῶν. Ὁ προ-
τιθέμενος νὰ ἐκτεθῇ ὡς ὑποψήφιος ὁ-
φεῖλει νὰ περαιτηρῇ τῆς θέσεως ἣν
κατέχει, οὐχὶ κατὰ τὰς πράξεις,
ἀλλὰ πρὸ 3 καὶ 6 μηνῶν, ὅπως κατα-
στραφῇ ἡ ἐπιρροή ἣν ἐπέκτειτο. Καὶ

ἔχει μόνον δι' αὐτούς, ἀλλὰ καὶ δι' ἐ-
 κείνους οἵτινες εἶνε ψηφοφόροι, προϋνό-
 ησαν αἱ πολιτεῖαι ἐκεῖναι. Ἡ Εὐψηφισαν
 νόμους, δυνάμει τῶν ἐποίων, δὲν δι-
 καιοῦται νὰ ᾖ ὑπάλληλος ἐν τῇ περι-
 φερείᾳ ἐκείνῃ, ἐν ᾗ ἔχει τὰ πολιτικά
 δικαιώματά του. Αἱ τριᾶνται πολιτι-
 καὶ περιφέρειαι εἶνε μεγαλείτεροι τῆς
 Κύπρου καὶ ἔχουσι πληθυσμὸν μεγα-
 λύτερον αὐτῆς, καὶ ὁμως δὲν ἐπιτρέ-
 πεται εἰς τόσῳ μεγάλῃν περιφέρειαν νὰ
 μένῃ ὁ ὑπάλληλος ἐκεῖνος. Ἀλλ' ἐκτός
 τούτων, ποῖοι οἱ ὑπάλληλοι τῶν μερῶν
 ἐκείνων καὶ ποῖοι οἱ ἐν Κύπρῳ; Δὲν
 εἶνε πολὺ σπουδαῖον νὰ εἴῃ τις ἐν Hyde
 Park ὑπαλλήλους ἀγορεύοντας καὶ κα-
 ταγερομένους κατὰ τοῦ Βηκουσῆλδ,
 τοῦ Γλάδστον καὶ Σαλισβουρύ· ἀλλ'
 ἐν Κύπρῳ ὑπάρχουσιν ὑπάλληλοι ν'
 ἀποτολμήσωσι τὸ τοιοῦτον; Καὶ εἴνε
 περίεργον πῶς ἐλέχθησαν ταῦτα διὰ
 τοὺς ὑπαλλήλους καὶ δὲν ἐλέχθησαν
 διὰ τὸν κληρὸν καὶ λαόν, ὅστις συνδέ-
 εται μόνον ψυχολογικῶς. Καὶ ὁμως οὗ-
 τοι εὐρέθησαν ἔνδοχοι καὶ κατεδικάσθη-
 σαν. Νομίζω ὅτι εἶνε τὸ μόνον σπου-
 δαῖον ζήτημα, ἑπεὶ ἡ κυβέρνησις ἔχει
 γὰρ ἐξέτασιν ἐν τῇ ἐνεστώσῃ συνόδῳ.
 Τὸ κοινὸν τῶν ἐπαρχικῶν κα-
 ταστημάτων ψηφίζεται καὶ ἡ συνεδρί-
 ασις ἀναβάλλεται.

(5)